

עפ 6629/23 - מדינת ישראל נ' ליאור סולומון

בבית המשפט העליון

ע"פ 6629/23

לפני:

כבוד השופטת דפנה ברק-ארז
כבוד השופט דוד מינץ כבוד השופט עופר
גרוסקופף

מדינת ישראל

המערערת בע"פ
6629/23 והמשיבה
בע"פ 6696/23:
נגד

ליאור סולומון

המשיב בע"פ 6629/23
והמערער בע"פ
6696/23:

ערעורים על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי
בירושלים (השופט א' סלע) בת"פ
69728-06-20 מיום 17.11.2022 ועל גזר דינו
מיום 11.6.2023
כ"א בתמוז התשפ"ה (17 יולי 2025)
עו"ד איתי שהם

עו"ד צבי קלנג; עו"ד יעל פטובי

תאריך הישיבה:
בשם המערערת בע"פ
6629/23 והמשיבה
בע"פ 6696/23:
בשם המשיב בע"פ
6629/23 והמערער
בע"פ 6696/23:

פסק-דין

השופט דוד מינץ:

ערעור המדינה (להלן: המערערת) על הכרעת דינו של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט א'

סלע) בת"פ 69728-06-20 מיום 17.11.2022 ועל גזר דינו מיום 11.6.2023; וערעור הנאשם בערכאה קמא (להלן: המשיב) על הכרעת הדין.

הרקע לערעור

1. נגד המשיב הוגש כתב אישום הכולל שמונה אישומים המייחסים לו 9 עבירות של לקיחת שוחד, 7 עבירות של מרמה והפרת אמונים, עבירה של קבלת דבר במרמה ועבירה של פגיעה בפרטיות. לאחר שמיעת ראיות זוכה המשיב בהכרעת דין מנומקת מ-6 עבירות של לקיחת שוחד, מכל עבירות המרמה והפרת האמונים ומהעבירה של קבלת דבר במרמה. מנגד הוא הורשע ב-3 עבירות שוחד לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין), שתיים מהן בנסיבות סעיף 294(א) לחוק ואחת מהן לפי סעיף 290 לחוק לבדו; ובעבירה אחת של פגיעה בפרטיות לפי סעיפים 2(7), 2(9) ו-16 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981.

2. כפי שפורט בכתב האישום, במועדים הרלוונטיים לאישומים היה המשיב עובד ציבור שהחל לעבוד ברשות האוכלוסין וההגירה (להלן: רשות ההגירה או הרשות) בשנת 1997 במחלקה שעסקה בעליה של עולים חדשים מאתיופיה. עם השנים תפקידי המחלקה האמורה הועברו לטיפול ה"דסק האתיופיה" ברשות, והמשיב התקדם לתפקיד בכיר שם. בשנת 2007 הוא התמנה לאחראי על לשכות מנהל האוכלוסין במחוז צפון ב"דסק האתיופיה" ועסק בכך עד למועד מעצרו בחודש מרץ 2016.

4. תפקידו של המשיב ברשות כלל, בין היתר, בדיקות זכאות לעליה של עולים חדשים מאתיופיה בהתאם לחוק השבות, התש"י-1950 (להלן: חוק השבות) וטיפול בתחום אשרות הכניסה לישראל לנתינים אתיופים בהתאם לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952. המשיב גם הנחה והיווה מקור סמכות מקצועית עבור עובדי לשכות רשות ההגירה שבתחום סמכותו. הוא שימש כאמור כאחראי על מחוז צפון ב"דסק האתיופיה", אך טיפל בפועל בבקשות שונות מכלל המחוזות. הוא היה עובד ותיק ומוערך, בעל ניסיון רב, ונחשב לבר-סמכא בכל הנוגע לנושא אימות נתונים של המבקשים להגיע לישראל מאתיופיה.

5. מכוח תפקידו, המשיב היה מוכר בקרב רבים מבני הקהילה האתיופית בישראל כבכיר ברשות וכבעל כוח והשפעה. בעקבות זאת הוא קיבל פניות מצד רבים מבני הקהילה לקבלת סיוע בעניינים הקשורים לתפקידו.

6. על פי האמור בכתב האישום, המשיב היה מודע למעמדו זה ולתלותם של בני הקהילה בו, וניצל זאת לטובת קבלת טובות הנאה מבנות הקהילה שפנו אליו לקבלת סיוע. טובות ההנאה שקיבל מנשים שפנו אליו, או שניסה לקבל מהן, היו טובות הנאה מיניות, הן על דרך הצעות מיניות ושיחות טלפון ארוטיות והן על דרך קיום יחסי מין או מגע מיני אחר עם אותן נשים. הוא נהג לאתר נשים מסוימות מבין הפונות,

המשתייכות כולן לעדה האתיופית, מרביתן גרושות או פרודות, אשר מצבן הכלכלי היה קשה. נשים שגידלו ילדים לבדן וללא עורף משפחתי בישראל, ואשר ביקשו לפעול על מנת לסייע בהבאת בני משפחתן ארצה, באופן זמני או קבוע. בחלק מהמקרים המשיב טיפל בבקשות הנשים במסגרת תפקידו, על אף קשריו האישיים עמן, כשהוא מצוי בניגוד עניינים, ולעתים תוך חריגה מהנהלים, מבלי שציין זאת בפני הממונים עליו או בפני עובדי הרשות.

7. כתב האישום מנה כאמור שמונה אישומים. שבעה מתוכם התייחסו לשבע נשים בעניין פעל המשיב. האישום השמיני התייחס לפעולות שביצע במאגר המידע של רשות ההגירה תוך פגיעה בפרטיות של אזרחית תושבת ישראל. המשיב הורשע ב-4 מתוך שמונת האישומים ונפרט בתמצית אפוא רק את האישומים בהם הורשע.

8. האישום השני עסק בעניינה של י', אזרחית אתיופיה ילידת 1983 שביקשה לעלות לישראל. במסגרת תחקיר שערך המשיב מכוח תפקידו, הוא מצא כי משפחתה של י' אינה זכאית לעלות לישראל, ובקשתה נדחתה. בשנת 2014 נישאה י' באתיופיה ל-א', אזרח ישראלי, ובראשית שנת 2015 היא נכנסה לישראל במסגרת הליך איחוד משפחות וקיבלה מעמד ארעי מסוג א/5. בהמשך פנתה י' ללשכת רשות ההגירה בבקשה לקבלת מעמד עולה חדש מתוקף חוק השבות, אולם על בסיס התחקיר הנזכר שערך המשיב, בקשתה נדחתה. בסמוך לחודש פברואר 2016 פנתה י' למשיב, לאחר ששמעה כי יוכל לסייע לה להישאר בישראל. היא סיפרה לו כי א' נוהג כלפיה באלימות ומאיים להיפרד ממנה, מה שיוביל להחזרתה לאתיופיה. על אף השיחה האמורה, המשיב לא פעל בהתאם לנוהל הרלוונטי לבחינת הפסקת ההליך לאיחוד משפחות שהחלה בו י'. להיפך, במהלך שיחות טלפון שנערכו בין השניים, הדריך המשיב את י' כיצד לפעול על מנת שלא תגורש מישראל. תמורת סיועו של המשיב, י' שוחחה עמו שיחות אשר כללו תכנים בעלי אופי מיני. בהמשך, במהלך חודש פברואר י' סיפרה למשיב כי א' הביע בפניה רצון להתגרש ממנה, והמשיב מצדו הרגיע אותה והבטיח כי יסייע לה מול נציגי הרשות על מנת למנוע את הרחקתה ויפעל לאי-ביטול מעמדה בישראל. המשיב אכן ניסה לעשות כן, והוא גם הנחה את י' כיצד לפעול אל מול גורמי ממשל שונים. במסגרת אותן שיחות, ותמורת סיועו של המשיב ל-י', הוא ניהל עמה גם שיחות ארוטיות, ואף הציע לה במספר הזדמנויות להיפגש עמו לצורך קיום יחסי מין. בגין אישום זה יוחסו למשיב עבירות של לקיחת שוחד ומרמה והפרת אמונים.

9. האישום השלישי עסק בעניינה של ו', ילידת 1980 שפנתה אל המשיב ביום 7.2.2016 בקשר עם בקשה שהגישה אמה למתן אשרות תייר עבור אחיה (להלן: האחים), זאת לרגל חתונת בנה. באותה שיחה ו' ציינה בפני המשיב כי להבנתה, אישורה הסופי של הבקשה מצוי בידיו. ביום 8.2.2016 אישרה הלשכה הרלוונטית את מתן האשרות לאחים בתנאים. ו' לא ידעה כי הבקשה אושרה וביום 9.2.2016 פנתה פעם נוספת אל המשיב על מנת שיברר עבורה כיצד מתקדם הטיפול בבקשתה. תחילה, השיב המשיב ל-ו' כי אסור לו להעביר לה מידע על כך, אולם לאחר הפצרותיה הוא נענה לבקשתה. המשיב בדק במאגרי המידע של הרשות את

סטטוס הבקשה, ושאל את ו' מה התשובה שהיא רוצה לקבל. ו' השיבה "דברים טובים", ובתגובה, תוך שהוא מנצל את מעמדו ואת תלותה של ו' בו, הוא שאל אותה מה היא מבטיחה לו בתמורה. ו' השיבה כי היא מוכנה לקיים עמו יחסי מין וכי הם יאתרו מקום לשם כך. בתגובה, הודיע המשיב ל-ו' כי הבקשה אושרה. ו' הודתה למשיב והבטיחה להתקשר אליו. ביום 16.2.2016 פנתה ו' אל המשיב וביקשה את עזרתו פעם נוספת בנוגע לאשרות של האחים, והלה השיב כי הוא יבצע בדיקה בנושא. המשיב שאל את ו' כיצד היא מחכה לו, וזו השיבה "איך שאתה רוצה". בהמשך, המשיב המשיך לטפל בענייניה של ו' ומשפחתה בניגוד לנהלי הרשות, ובסופו של דבר אישר מתן ויזות לאחים מבלי שבדק את המסמכים הרלוונטיים וללא ערובות מספקות. בגין אישום זה יוחסו למשיב עבירות של לקיחת שוחד, מרמה והפרת אמונים וקבלת דבר במרמה.

10. האישום החמישי עוסק בעניינה של ט', ילידת 1986, בת לאם נוצרייה שנכנסה לישראל מכוח נישואיה לבן זוג שנכנס לישראל מכוח החלטת הממשלה בעניין בני הפלשמורה. בתחילת שנת 2011 פנתה ט' בכתב לרשות על מנת לקדם את עליית בני משפחתה מאתיופיה, בשל תנאי המחיה הקשים השוררים שם, בשל הסכנה האורבת להם ובשל התדרדרות רפואית של אחד מאחיה. ט' קיבלה מענה כי בקשתה סורבה בשל כך שלא מתקיימים בעניינה הקריטריונים המזכים במתן אשרת עלייה או כניסה לישראל. מאז המשיכה ט' במאמציה להבאת בני משפחתה לישראל באמצעות פניות למשיב, במטרה ומתוך תקווה שהוא יסייע לה מול רשות ההגירה. המשיב סייע לה בעניינים שונים במסגרת תפקידו, לרבות מול הרשות. כך היה במשך מספר שנים בהן המשיך המשיב להושיט עזרה ל-ט', עד שבסמוך לחודש מאי 2015 ולאחר ש-ט' נפרדה מבן זוגה, פנה המשיב אל ט' על מנת לקבל ממנה מתת מיני תמורת סיועו לה, כשהוא מודע לתלות שפיתחה בו כאיש הקשר שלה ברשות, ולתקוותה כי בקשתה תאושר בסיועו. בהמשך, במהלך חודש ינואר 2016, הגיע המשיב אל ביתה של ט' וקיים יחסי מין עמה. במספר הזדמנויות נוספות, הוא חיבק ונישק אותה. כמו כן, באותה תקופה, המשיב התקשר אל ט' פעמים רבות, ובחלק מן השיחות הציע לה הצעות מיניות שונות, כאשר הוא סבור כי ט' עשויה להיענות לבקשותיו בשל תפקידו ומעמדו, ובעד הסיוע שהעניק לה בעבר או יעניק לה בעתיד. בין היתר הציע לה ללכת לצימר בירושלים, וקיים איתה שיחה ארוטית. בכל אותה תקופה בה טיפל המשיב בענייניה של ט', הוא לא עדכן את הממונים עליו בניגוד העניינים ובטיב יחסיו עמה. בגין אישום זה יוחסו למשיב עבירות של לקיחת שוחד ומרמה והפרת אמונים.

11. והאישום השמיני עניינו בכך שביום 15.3.2016 פנה חברו של המשיב, המשמש כשוטר במשטרת ישראל, אל המשיב וביקש ממנו לסייע לאתר את בת זוגו לשעבר. בהמשך לפניית השוטר נכנס המשיב למאגרי המידע של הרשות, שלף את פרטיה האישיים של בת הזוג, ובו ביום שלח את הכתובת לחברו השוטר באמצעות מסרון. בגין אישום זה יוחסה למשיב עבירה של פגיעה בפרטיות.

12. כאמור בית המשפט המחוזי הרשיע את המשיב בארבעת האישומים האמורים. עם זאת, בכל הנוגע

לאישומים השני, השלישי והחמישי, נקבע כי יש להרשיעו רק בעבירות של לקיחת שוחד ולא בעבירות של מרמה והפרת אמונים. בעניין זה הסתמך בית המשפט המחוזי על פסיקת בית משפט זה בעניין ע"פ 511/73 יחזקאל נ' מדינת ישראל, פ"ד כט (1) 32 (1974) (להלן: עניין יחזקאל), לפיה אין להאשים ולהרשיע עובד ציבור הן בעבירת לקיחת שוחד והן בעבירת הפרת אמון הציבור, שכן הפרת חובת אמונו מובלעת ונכללת בתוך עבירת השוחד. ביישום על עניינו נקבע כי באישומים האמורים פעל המשיב מתוך כוונה לקבל מתת, כך שעבירת לקיחת שוחד בכל אחד מהם "בולעת" את עבירת המרמה והפרת האמונים.

בהמשך, בגין ביצוע כל העבירות, בית המשפט המחוזי השית על המשיב עונש של 9 חודשי מאסר בדרך של עבודות שירות ו-9 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים.

הערעורים

13. ערעור המערערת הופנה נגד זיכוי המשיב מעבירות המרמה והפרת האמונים ונגד קולת העונש. ערעור המשיב הופנה נגד הרשעתו בכל העבירות בהן הורשע ולחילופין, אם הרשעתו תישאר על כנה, טען כי יש לדחות את ערעור המערערת על שני רכיביה.

14. כאמור, בית המשפט המחוזי זיכה את המשיב מעבירות המרמה והפרת האמונים. המערערת יצאה חוצץ נגד הקביעה כי עבירות המרמה והפרת האמונים "נבלעות" תמיד בעבירת השוחד. לעמדתה, קביעה זו אינה נכונה בכל מקרה ומקרה והדבר תלוי נסיבות. המערערת הייתה מוכנה אמנם להסתפק במקרה זה בהרשעת המשיב בעבירת השוחד, אך ביקשה שבית משפט זה יאמר את דברו ויבטל את קביעתו הגורפת של בית המשפט המחוזי בעניין. בא-כוח המשיב הסכים לעמדתה העקרונית של המערערת, אך סבר כי המקרה דנן נמנה עם המקרים שבהם אין להרשיע בשתי העבירות.

15. בעניין העונש המערערת טענה כי העונש שהושת על המשיב אינו הולם כלל את חומרת העבירות שביצע, את נסיבות ביצוען ואת מידת האשם הגלומה בהן. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה שהרף התחתון שלו עומד על 9 חודשי מאסר בעבודות שירות והרף העליון עומד על 30 חודשי מאסר בפועל. ברם, לדעת המערערת, לא ניתן בעבירות מסוג זה להימלט מהשתת מאסר בפועל. בעניין זה נטען כי בית המשפט המחוזי לא נתן משקל ראוי להיבטי החומרה הניכרים בהתנהגותו של המשיב ששימש בתפקיד בכיר מאוד ברשות. הוא ניצל את מעמדו ואת מצוקתן של הנשים המשתייכות לאוכלוסייה חלשה אשר היו נאשמות לעזרתו, כדי לבקש מהן קיום יחסי מין בתמורה לפעולות שלטוניות שביצע עבורן או שהציג להן שביכולתו לבצע עבורן במסגרת תפקידו. מעשיו של המשיב ממחישים את היבטי הפסול והכיעור ואת עוצמת הפגיעה בכל הערכים המוגנים בעבירות בהן הורשע. בית המשפט גם הסיק בשגגה כי מעשיו של המשיב אינם מלמדים כי פעל באופן שיטתי. קביעה זו עומדת בסתירה להרשעתו של המשיב בביצוע מספר עבירות שוחד מיני כפי שפורט בהכרעת הדין. בית המשפט גם טעה בכך שלא נתן מספיק משקל לשיקול של הרתעת הרבים ולמגמת ההחמרה בעבירות מסוג זה בשנים האחרונות. על כן, היה על בית המשפט לגזור על המשיב מאסר בפועל ולא לחרוג מרמת

עמוד 5

הענישה המקובלת בעבירות מסוג זה.

16. לטענת המשיב מנגד, לא נפלה כל טעות בגזר הדין אשר מצדיקה התערבות ערכאת הערעור. זאת במיוחד נוכח השיהוי הרב שדבק בהגשת כתב האישום שהוגש רק בשנת 2020 ועינוי הדין שנגרם למשיב; העובדה כי מדובר בעבירות ברף הנמוך; נסיבותיו האישיות והמשפחתיות ובתוכן מצבה הרפואי הלא פשוט של אשתו (כאשר בעניין זה הוגש לעיונו תיעוד רפואי), תרומתו לשירות המדינה והיעדר עבר פלילי; ההתנהלות הפסולה של החוקרים כלפי הנחקרות; והעובדה שהמשיב יעמוד לדין משמעת ברשות. אדרבה, במקרה זה היה נכון לפעול מלכתחילה במישור המשמעת ולא באפיק הפלילי. בית המשפט המחוזי גם דחה בצדק את התזה כי מדובר היה ב"שיטת פעולה" של המשיב ויש לדחות את טענת המערערת שבכך טעה בית המשפט. יש גם לדחות את טענת המערערת כי גזר הדין לא נתן מספיק משקל לעיקרון הרתעת הרבים, שכן אם טענה זו נכונה, היה על המערערת להגיש את כתב האישום נגד המשיב תוך פרק זמן סביר ללא כל שיהוי. כיום בחלוף שנים ארוכות מהמעשים בהם הורשע, שיקול הרתעת הרבים הלך ופחת אל מול עינוי הדין שנגרם למשיב והפגיעה הקשה שנגרמה לו ולבני משפחתו בשל התמשכות ההליך.

17. בסוף הדיון שהתקיים לפנינו, לאחר שמיעת טיעוני הצדדים עד תום, הערנו את הערותינו באופן שאפשר לצמצם את גדר המחלוקת בין הצדדים. באשר להכרעת הדין, המערערת הודיעה כי בכפוף להבהרת הפן העקרוני של הדברים בכל הנוגע ליחס בין העבירה של מרמה והפרת אמונים לעבירת השוחד, היא אינה עומדת על ערעורה בכל הנוגע לתוצאה האופרטיבית, וממילא אף המשיב לא התנגד לכך. באשר לגזר הדין הבהרנו כבר בתום הדיון כי הרשעה בעבירות מן הסוג שבהן הורשע המשיב מחייב הטלתו של מאסר בפועל, אך ציינו כי בקביעת אורכו של עונש המאסר יהיה מקום להתחשב בשיהוי הרב בניהול ההליך. בשלב זה, המשיב הודיע כי הוא אינו עומד על ערעורו ומבקש כי יינתן משקל לנסיבותיו האישיות, ואילו המדינה עמדה על ערעורה במלואו.

דיון והכרעה

18. מושכלות יסוד הן מקדמת דנא כי "היבלעות" עבירה אחת ברעותה מתקיימת בין היתר כאשר יש חפיפה בין רכיביהן של שתי העבירות. במקרה כזה ניתן להרשיע את מבצע העבירה בכל אחת מהעבירות, אך לא בשתיהן יחדיו (ע"פ 2455/21 מדינת ישראל נ' ברמלי, פסקה 39 לחוות דעתו של השופט א' שטיין (6.7.2023)); ע"פ 97/57 כדורי נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יב 1345, 1354 (1958); ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך א 463-461 (תשמ"ד); ש"ז פלר יסודות בדיני עונשין כרך ג 302-303 (תשנ"ב); וראו בעניין זה גם: ע"פ 132/57 נכט נ' מדינת ישראל, פ"ד יא 1544 (1957); ע"פ 766/21 רביעה נ' מדינת ישראל, פסקה 30 לחוות דעתו של חברי השופט ע' גרוסקופף (23.2.2023); ע"פ 3728/04 דווירי נ' מדינת ישראל, פסקה ד(3) (13.7.2025); ע"פ 889/15 מהרט נ' מדינת ישראל, פסקאות 6-7 (15.5.2016)). יש לבדוק אפוא אם קיימת חפיפה בין רכיביה של עבירת מרמה והפרת אמונים, לרכיביה של עבירת לקיחת שוחד.

19. סעיף 284 לחוק העונשין בענין עבירת מרמה והפרת אמונים קובע כי "עובד הציבור העושה במילוי תפקידו מעשה מרמה או הפרת אמונים הפוגע בציבור, אף אם לא היה במעשה משום עבירה אילו נעשה כנגד יחיד, דינו - מאסר שלוש שנים"; וסעיף 290(א) לחוק העונשין הדן בעבירת השוחד קובע כי "עובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו - מאסר עשר שנים או קנס שהוא אחד מאלה, הגבוה מביניהם: [...]". מהי אפוא עבירת מרמה והפרת אמונים ומהי עבירת השוחד.

20. באשר לעבירת המרמה והפרת אמונים, בעבר היה מקובל לומר כי היסוד העובדתי של עבירה זו כולל שלושה רכיבים: רכיב התנהגותי - "מעשה מרמה או הפרת אמונים"; רכיב נסיבתי - "עובד הציבור העושה במילוי תפקידו"; ורכיב תוצאתי - מעשה "הפוגע בציבור". עם זאת בשנים האחרונות השתרשה בפסיקת בית משפט זה התפישה לפיה לא מדובר בעבירה תוצאתית אלא בעבירה התנהגותית, שהיסוד "הפוגע בציבור" הכלול בה הוא רכיב נסיבתי "המבטא תכונה מיוחדת הנוגעת לכך שמעשה המרמה והפרת האמונים הוא מעשה אשר מטיבו ומטבעו פוגע בציבור", כגון כזה הפוגע באמון הציבור במערכת השלטונית או באינטרס ציבורי אחר (ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט, פסקה 116 (28.9.2016) (להלן: עניין אולמרט); ראו גם: דנ"פ 1397/03 מדינת ישראל נ' שבס, פ"ד נט(4) 385, 414 (2005) (להלן: עניין שבס)); ע"פ 6916/06 אטיאס נ' מדינת ישראל, פסקה 44 (29.10.2007)).

21. כפי שניתן להיווכח, לשונה של עבירת המרמה והפרת האמונים דלה וכוללנית, ואינה נותנת מענה ברור ומוגדר לשאלה מהו אותו מעשה שייחשב ל"מעשה מרמה או הפרת אמונים". לאורך השנים בית משפט זה יצק תוכן ללשון העמומה וקבע כי לענין מעשה "מרמה" יש לפנות למובנו המקובל של מונח זה, וכי "הפרת אמונים" משתרעת על מגוון של מעשים ומחדלים (עניין אולמרט, פסקה 116; עניין שבס, עמ' 414-415). וכך נאמר בפסק הדין בעניין ע"פ 884/80 מדינת ישראל נ' גרוסמן, פ"ד לו(1) 405 (1982) בנוגע להפרת אמונים:

"עובד הציבור נתון במצב של אמון כלפי המדינה, אשר הפקידה בידי העובד סמכויות וכוחות. השימוש בסמכויות וכוחות אלה בא לשרת את האינטרס, שהכוח והסמכות באו להגשים. אין הם באים לשרת אינטרס אחר כל שהוא. בהפעלת תפקידיו אלה על עובד הציבור לפעול מתוך נאמנות [...]. עובד ציבור, המפר את האמון שניתן בו והפועל באופן שאינו מגשים את האינטרס שעל מילוי הופקד, מפראמונים. כך, למשל, עובד ציבור, המעמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים, מפר אמונים [...]. עובד ציבור, המשתמש במידע פנימי שבא לו במסגרת תפקידו למטרותיו הפרטיות, מפר אמונים. אלה הן אך דוגמאות מספר, הנגזרות מעקרון האמון הרחב. [...] עלינו להלך על חבל דק, המפריד בין האיסור הפלילימזה לבין ההתנהגות הלא פלילית מזה, גם אם זו האחרונה פגומה מבחינה אסתטית או אתית [...]. יחד עם זאת, יש לקבוע נורמות סטאנדארטים, שיבטיחו, כי האינטרס הציבורי (עליו מופקד עובד הציבור) יוגשם הלכה למעשה, וכי אמון הציבור, בכך שהחלטות עובד הציבור הן ענייניות ונעשות ביושר ובהגינות, יובטח. אכן, מטרתו של האיסור הפלילי היא להבטיח התנהגות ראויה של עובדי ציבור [...]. אחד הסטאנדארטים הברורים, הנגזרים מעקרון האמון, הוא, כי על עובד הציבור להימנע

מלפעול 'בדרך הנוגדת את התנאים, שעל פיהם עליו למלא את תפקידו הציבורי' [...]. על-כן, על עובד הציבור להגשים את המדיניות עליה הופקד, ואל לו לפעול בניגוד לה. אם הוא פועל בניגוד לאותה מדיניות, הוא מפר את האמון שניתן בו, האינטרס הציבורי מסוכל, ואמון הציבור במערכת השלטונית נפגע" (שם, עמ' 416-417).

עבירת הפרת האמונים היא אפוא רחבת ידיים. חובקת עולם. היא כוללת בתוכה מגוון רחב של התנהגויות פסולות שהמשותף להן הוא שעובד הציבור פעל באופן שאינו מגשים את האינטרס שעל מילוי הופקד.

22. עבירת לקיחת שוחד לעומת זאת בעלת גבולות ברורים יותר. היא כוללת ביסוד העובדתי שלה שלושה רכיבים: לוקח השוחד הוא עובד ציבור; עובד הציבור לקח מתת; נטילת המתת הייתה בעד פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור, היינו קיומו של קשר סיבתי בין השוחד לבין פעולת עובד הציבור (וראו מיני רבים: ע"פ 5405/21 כהן נ' מדינת ישראל, פסקה 3 לפסק דינו של השופט י' עמית (24.8.2022) (להלן: עניין כהן); ע"פ 8618/19 מדינת ישראל נ' מילר, פסקה 10 (12.7.2022) (להלן: עניין מילר); ע"פ 846/12 ויטה נ' מדינת ישראל, פסקה 40 (19.6.2013); ע"פ 8573/96 מרקדו נ' מדינת ישראל, פ"ד נא(5) 481, 498 (1997)).

23. על פניו מהאמור לעיל עולה כי יסודותיה של עבירת המרמה והפרת אמונים נבלעים בתוך עבירת לקיחת שוחד. זאת שכן שתי העבירות מותנות בכך שמבצע העבירה הוא עובד ציבור, ועל פני הדברים כל עובד ציבור הנוטל שוחד בעד פעולה הקשורה במילוי תפקידו, פועל באופן שאינו מגשים את האינטרס שעליו הופקד ומפר את האמון שהציבור נתן בו. יסודותיה של עבירת השוחד משתלבים אפוא היטב עם עבירת הפרת האמונים (לקרבה בין העבירות ראו גם: עניין מילר, פסקאות 14-21). כך גם סבר בית משפט זה בעניין יחזקאל, עליו נסמך בית המשפט המחוזי, ובעקבות זאת קבע כי "אין להאשים ולהרשיע עובד ציבור גם בלקיחת שוחד וגם בהפרת אמון הציבור... הרי הפרת חובת נאמנותו מובלעת ונכללת בתוך עבירת השוחד" (שם, עמ' 34).

24. אלא שמכאן לא נובעת המסקנה כי בשום מקרה לא ניתן להרשיע עובד ציבור בעבירת לקיחת שוחד ובעבירת הפרת אמונים יחדיו, על רקע תשתית עובדתית משותפת. ייתכנו מצבים שבהם ביצע עובד הציבור, בנוסף למעשים המהווים את התשתית העובדתית של עבירת לקיחת שוחד, מעשים פסולים המגבשים עבירת מרמה והפרת אמונים (וראו למשל: ע"פ 5083/08 בניזרי נ' מדינת ישראל (24.6.2009); ע"פ 3954/94 מדינת ישראל נ' לב, פ"ד נא(2) 529, 544-545 (1997)). כך למשל, כאשר מעבר ללקיחת השוחד עצמה, עובד הציבור הוסיף ופעל לטובתו של הנותן. ויוזכר, עבירת השוחד היא עבירה התנהגותית שביסודה קיימת קבלת דבר בידיו של עובד הציבור. כל שנדרש הוא כי הנטילה בידיו נעשתה בעד פעולה שקשורה בתפקידו. אין היא מחייבת דבר מעבר לכך (עניין מילר, פסקה 10; עניין כהן, פסקה 3 לפסק דינו של השופט י' עמית). על כן לא מן הנמנע כי מעשים שביצע עובד הציבור לאחר שכבר התגבשו יסודות עבירת

לקיחת שוחד, יגבשו עבירת מרמה והפרת אמונים נוספת ונפרדת. זוהי אפוא דוגמה למצבים שבהם אין כל מניעה להרשיע בשתי העבירות גם יחד.

25. סיכומו של דבר, מקום בו ביצע עובד הציבור מעשים המגבשים את עבירת לקיחת שוחד, ומעשים נוספים המגבשים עבירת מרמה והפרת אמונים עצמאית, אין כל מניעה להאשים ולהרשיע הן בעבירת לקיחת שוחד והן בעבירת מרמה והפרת אמונים. אם כי לענייננו, נוכח הסכמת הצדדים כאמור לעיל אין צורך לדון אם מקרה זה נכנס לגדרם של אותם מקרים בהם ניתן להרשיע בשתי העבירות, ועל כן נפנה לערעור המערער על גזר הדין.

26. הלכה מוצקה במקומותינו היא כי ערכאת הערעור לא תתערב בעונש שנגזר על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים שבהם קיימת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת, או כאשר נפלה טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ראו לדוגמה לאחרונה: ע"פ 3475/23 אזולאי נ' מדינת ישראל, פסקה 73 (2.7.2025); ע"פ 24825-03-25 אבו זראקי נ' מדינת ישראל, פסקה 7 (3.8.2025)). נראה לי כי מקרה זה נכנס לגדרם של המקרים החריגים המצדיקים את התערבותנו.

27. נקודת המוצא לענייננו, העוברת כחוט השני בפסיקה, היא כי מי שהורשע בעבירה של שוחד ראוי לו שיישא במאסר בפועל מאחורי סורג ובריח, ולתקופה ממשיה (ע"פ 3244/22 מדינת ישראל נ' ערן, פסקה 14 (20.9.2022); ע"פ 1188/20 מדינת ישראל נ' ניקשילי, פסקה 22 (6.1.2022); ע"פ 10627/06 יהושע נ' מדינת ישראל, פסקה 5 (8.5.2007); ע"פ 419/92 מדינת ישראל נ' כהן, פ"ד מז(3) 821, 835 (1993)). וכך אמר בית משפט זה בפסק הדין בעניין כהן:

"הקושי בחשיפת עבירת השוחד 'מחייב מתן משקל מיוחד לשיקול של הרתעת הרבים' (ע"פ 3927/16 מדינת ישראל נ' בר-זיו, פסקה 19 (23.2.2017)). עובד ציבור אשר חטא בעבירת שוחד ייענש בחומרה, כגמול על כישלונו בייצוג הציבור, ובכדי להביע את סלידת החברה ממעשי השוחד באופן שיביא להרתעת הרבים. ככלל, העונש על עבירת שוחד הוא מאסר מאחורי סורג ובריח (ע"פ 150/88 לושי נ' מדינת ישראל, פ"ד מב(2) 650, 660 (1988); ע"פ 419/92 מדינת ישראל נ' כהן, פ"ד מז(3) 821, 835 (1993); [...] עובד ציבור הלוקח שוחד תמורת פעולה הקשורה בתפקידו, אחת דינו להיענש במאסר ממשי. חריגה מן הכלל הזה מותרת רק בהתקיים נסיבות יוצאות דופן' (ע"פ 5083/08 בניזרי נ' מדינת ישראל, פסקה 60 (24.6.2009) [...]); ע"פ 6564/04 סטויה נ' מדינת ישראל (18.10.2004)). תיקון מס' 103 לחוק העונשין, התש"ע-2010 החמיר את הענישה בעבירה של לקיחת שוחד והעמיד את העונש על 10 שנים חלף 7 שנים. בכך ביטא המחוקק את החומרה היתרה הגלומה בעבירה זו ש'היא עבירת השחיתות המצויה במדרג החומרה הגבוה ביותר' (דברי ההסבר להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 108) (החמרת הענישה בעבירות שוחד), התש"ע-2009))" (שם, פסקה 3 לפסק דינו של השופט י' עמית).

28. לכך יש להוסיף כי במקרה זה, קיימת גם חומרה יתרה הטמונה בכך שהמתת שקיבל המשיב במסגרת עבירת השוחד הייתה קיום שיחות ארוטיות ויחסי מין עם נשים, תוך ניצול מצבן ומצוקתן ותוך ניצול מעמדו, דבר המעורר סלידה רבה. הטלת עונש מקל אינה משקפת את החומרה הגלומה במעשים אלה וסוטה מהעיקרון של הרתעת הרבים (והשוו: ע"פ 8856/02 מדינת ישראל נ' שוקרון (14.4.2003)).

29. אכן יש לזקוף לזכותו של המשיב את השיהוי בהגשת כתב האישום נגדו ואת מצבה הרפואי הנוכחי של אשתו. ברם אין בכך כדי להצדיק הימנעות מהשתת מאסר בפועל ממש. אדרבה, בנסיבות רגילות היה מקום להשית עליו עונש מאסר בפועל משמעותי, אך בשים לב לכך שאין ערכאת הערעור ממצה את הדין עם הנאשם, במכלול השיקולים אמליץ לחבריי כי נסתפק בכך שנמיר את עונש המאסר של 9 חודשים שהושת על המשיב מריצוי בעבודות שירות למאסר בפועל של 12 חודשים. מתקופת המאסר ינוכו הימים בהם שהה המשיב במעצר מלא. יתר רכיבי העונש יעמדו על כנם.

דוד מינץ
שופט
השופט עופר גרוסקופף:

אני מסכים.

עופר גרוסקופף
שופט
השופטת דפנה ברק-ארז:

הפרשה שנדונה בפנינו היא קשה ומכוערת. המשיב (והמעורר, בהתאמה) נכשל בכמה וכמה איסורים - הן כעובד ציבור והן כאדם. מעבר לכך שכשל בעבירות המכתימות את השירות הציבורי כולו - עבירות של שוחד והפרת אמונים - פעולותיו היו נגועות בשפלות מיוחדת באופן שבו ניצל מינית נשים שנזקקו לעזרתו כעובד ציבור. לא זו אף זו: הנשים שנפלו קרבן למעשיו נמנו עם אוכלוסייה מוחלשת

ופגיעה במיוחד - מי שנזקקו לסיועו בקבלת מעמד בישראל. על רקע תפקידו הן הכירו אותו כמי שעל-פיו יישק דבר, נושא משרה שגורלן וגורל משפחתן היו בידיו לשבט או לחסד.

ניתן רק להצטער על כך שאופן ניהולו של ההליך במקרה זה, נוכח השנים הרבות שחלפו, מקשה על הטלת עונש שישקף נכונה את חומרת המעשים. אני מצטרפת אפוא לפסק דינו של חברי השופט ד' מינץ, בהסכמה, גם אם בלב כבד.

דפנה ברק-ארז

שופטת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט דוד מינץ.

המשיב יתייצב לשאת בעונש המאסר בפועל שהוטל עליו ביום 19.10.2025 עד השעה 10:00 בימ"ר ניצן, או במקום אחר על פי החלטת שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על המשיב לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, בטלפונים: 074-7831077 או 074-7831078.

ניתן היום, כ"ה אב תשפ"ה (19 אוגוסט 2025).

עופר גרוסקופף
שופט

דוד מינץ
שופט

דפנה ברק-ארז
שופטת